

D.-nr _____

Anhålles att i svarsskrivelse ovanstående
diarienummer angives.

Byråchefen m.m. Major E. Kjöbon.

Kungl. Järnvägsstyrelsen, Militärbyrån,

S t o c k h o l m .

Under hänvisning till telefonsamtal för några dagar sedan får jag härmed lämna en kort redogörelse för den hjälp, som från lokstationen i Haparanda lämnades de finska statsbanorna under striderna mellan tyskar och finnar i Torneå i början av oktober 1944.

När krigsoperationerna i Torneå mellan finnar och tyskar började natten mellan den sista september och första oktober förlidet år, hade tyskarna lagt beslag på samtliga lok i Torneå utom ett, som användes för växling. På kvällen den sista september hade detta lok, under personalens förevändning, att de skulle gå över till Haparanda för att hämta vagnar till Torneå, släppts i väg trots tyskarnas betänkligheter. Sedan vagnarna hämtats i Haparanda, hade de emellertid körts ned till Røytta för att där komma till användning för transport av dit per båt anländ militär jämte utrustning.

Sedan dessa transporter mellan Røytta och en punkt i närheten av Torneå fortgått hela dagen, hade lokets förråd av ved och vatten tagit slut, varför loket införts till Haparanda. På vagnmästare Holmbergs i Haparanda fråga, varför loket stod där hade personalen svarat, att förråden voro slut, varför loket ej kunde göra tjänst mera vid transporter mellan Røytta och den front mellan finnar och tyskar, som då hade bildats i närheten av Torneå. Vagnmästare Holmberg hade gått upp på det finska loket och uppmärksammade då, att det fanns ej kvar varken ved eller vatten i tendern, och att man, för att få bränsle att kunna taga sig över till Haparanda med, rivit upp slipers ur banan och eldat med denna.

Vagnmästare Holmberg hade då gått bort till lokstationen och kört ut ett av de där stående vedeldade loken och sedan med hjälp av den finska personalen lämpat över ved i tendern på det finska loket. För att det finska loket dessutom skulle kunna få vatten, hade en av stallpersonalen frivilligt anmält sig att gå ut på järnvägsbron över Torneå älv för att sätta igång pumpen och giva loket vatten. Det är att märka, att krigshandlingar samtidigt pågingo å den finska sidan ej alltför långt från brofästet. Sedan loket sålunda fått sina förråd förnyade, gick det åter ut för att fortsätta med transporter av trupper och material från Røytta.

Den första oktober hade en hel del finsk lokpersonal jämte vagnmästaren i Torneå kommit över till Haparanda och inkvarterats i stationshuset utom vagnmästaren, som jämte familj omhändertogs av vagnmästare Holmberg och bereddes bostad i hans lägenhet och erhöles även kost och annan omvårdnad.

När det finska lokets förråd behövde förnyas, kom det över till Haparanda och försågs då med bränsle från för ändamålet upplagda vedhögar på bangården, och vatten erhöles från vattenkastaren å Torneålvströmen. Ävenså utlämnades till det finska loket olja jämte behövliga reparationsmaterialier, och reparationspersonalen i Haparanda biträdde även i viss utsträckning vid utförande av behövliga reparationer.

På så sätt fortsatte det ungefär en vecka eller till dess tyskarna voro fördrivna från Torneå, så att loket och personalen utan risk för att bli tagna av tyskarna kunde återvända dit.

Utan hjälp från svensk sida hade det nog varit vanskligt för att ej säga omöjligt för finnarna att kunna hålla sitt lok igång för utförande av transporter av trupper och material från Røytä upp mot Torneå.

Boden den 16 maj 1945.

Einar Wendels

Halnberg, Karl Erik. Solbräare (Göteborgs Sjömans regim-
mästare i Haparanda)
Född 4/4 1896

Insamlare och Solbräare regim Sjömans eller
Sjökraftsmästare.

Eh